

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II.
№ 15269/II.

Luba
J.

8378 J2

Warszawa, dn. 10. XII. 1921 r.

Kel

Do

Adjutantury Generalnej

Przedkładam przy niniejszym sprawozdanie z działalności prasy litewskiej i białoruskiej w Litwie Środkowej.

Szef Wydziału Organizacyjnego

J. W. Wasiński

major.

ADJUTANTURA GENERALNA
MINISTERSTWA WOJSKA
Warszawa, dn. 10. XII. 1921 r.
Wysłano dn. 14. XII. 1921 r.
Wysłano dn. 10. XII. 1921 r.
Załączników

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Prasa litewska wychodzi w języku polski i litawskim. W języku polskim wychodzą: "Nowiny Wileńskie", tygodnik pod redakcją Wacława Kozłowskiego, przy współpracy działaczy litewskich, jak Michał Komar, Klimas, Włodzimierz Sakawiczius, H. Marwojcz i inni. Pismo ma za zadanie budowanie pomostu pomiędzy społeczeństwami polskim, białoruskim, żydowskim i litewskim. Stąd względnie nie łagodny ton tego pisma, mimo, iż stoi na gruncie niepodzielności Litwy (Wilno plus Kowno - jedno państwo niezależne Polski).

Bezwarunkowo daje się zauważyć kontakt tej gazety z Litwą Kowieńską, przeważnie dokładnych wiadomościach o wszystkim co się dzieje w Kownie i dużej sympatii do partyjnych ugrupowań w Litwie Kowieńskiej.

Oprócz Nowin wydają litwini: "jednodniówki" (pod humorystycznymi tytułami: "Adam", "Ewa", "Jerzy", "Zosia" i t.d. - zamiast pisma codziennego, na które nie mogą otrzymać koncepcji. "Jednodniówki" te mają już wyraźne oblicze państwowe litewskie i są nieoficjalnym organem Rządu Kowieńskiego.

W języku litewskim wychodzą pismo codzienne "Wilnietis" pod redakcją p. Michała Birżyski, o kierunku tym samym co i "Jednodniówka".

PRASA BIAŁORUSKA w LITWIE KOWIEŃSKIEJ

Prasa białoruska w Wilnie jest reprezentowana przez następujące pisma: "Jedność" gazeta Aleksiuka, "Rodnaja Stracha". Obie czyste polskiej orientacji, są za zupełnym porzuceniem polaków z białoruskami i za wspólnym kulturalno-politycznym ustrojem. Narodowcy białorusi nie przyznają Aleksiuka i tych dwóch gazet za ich minimalizm sprawy białoruskiej i prowadzą ostrą walkę przeciwko nim.

Bardzo ostre artykułami wyróżnia się "Krynica" organ narodowców białoruskich - katolików. Gazeta przesiąknięta jest szowinizmem białoruskim i nie robi żadnych ustępstw, żąda przyłączenia Litwy Środkowej do Kowieńszczyzny dla stworzenia niezależnej Białorusi. Redaktor-Zamierowski.

Właściwym redaktorem jest ks. Stankiewicz. Współpracownicy - dr. A. Mikołaj Dubowik, S. Swietlarz, Klicz-Swajach. Przyjmuje czynny udział duchowieństwo katolicko-ukraińskie. Gazeta ma kontakt z Kownem, Jaskrawo niepodległości w kierunku mają "Białoruskie Wiadomości" i "Białoruski Zwon", z których pierwsza jest wrogo usposobiona względem Polski, druga bardziej umiarkowana. Obie gazety demokratyczne i na pierwszym miejscu wysuwają walkę o narodową szkołę, żądanie Białoruskiego Orzekającego Zgromadzenia i sympatię do Litwy Kowieńskiej. Redaktor "Białoruskich Wiadomości" - Maksym Garecki, współpracownicy Janko Kupeła, Jakób Kłos, Olgierd Obuchowicz.

Redaktor i wydawca "Białoruskiego Zwoń" Franciszek Alechnowicz, współpracownicy - Galjasz Iawkowicz, Makar Krawcow. Czynny udział biorą w tych gazetach członkowie Białoruskiego Komiteta.

Obie gazety zajmują stanowisko opozycyjne w wyborach do sejmiku wileńskiego i są za wspólnym działaniem litwinów z żydami. Starają się naprawić przyjazne stosunki z żydami i przyjmują na siebie obronę elementu litewskiego w Wilnie.

Rozdzielnik

1. Wydział Wywiadowczy
2. Referat Narodowościowy
3. Referat Północ
4. Adjutantura Generalna